

بسمه تعالی

نهضت آزادی ایران

تاسیس ۱۳۶۰

۲۰۵۴

۸۶/۱۱/۳۰

اطلاعیه

انتشار مکاتبات اخیر دبیران کل احزاب

نهضت آزادی ایران و مؤتلفه اسلامی

جناب آقای دکتر ابراهیم یزدی، دبیرکل نهضت آزادی ایران، در نامه مورخ ۸۶/۹/۱۱ به جناب آقای محمدنبی حبیبی دبیرکل محترم حزب مؤتلفه اسلامی، در باره برگزاری کنفرانس احزاب اسلامی که به ابتکار حزب یاد شده در تهران برگزار شد و اخبار آن از رسانه‌ها پخش شد، چند پرسش مطرح کردند که در همان موقع در رسانه‌ها بازتاب یافت. جناب آقای حبیبی در ۸۶/۱۰/۲ به آن نامه پاسخ دادند و در پی آن، آقای دکتر یزدی نامه‌ای به تاریخ ۸۶/۱۱/۱۱ به دبیر کل محترم حزب مؤتلفه اسلامی فرستادند.

باتوجه به اهمیت این گونه گفتگوهای بین احزاب و روشن شدن مواضع آنها، با هماهنگی و موافقت جناب آقای حبیبی، مجموعه مکاتبات یاد شده همراه با این اطلاعیه برای آگاهی عموم منتشر می‌شود.

روابط عمومی

نهضت آزادی ایران

پیوست ۱- نشریه شماره ۲۰۴۱ مورخ ۸۶/۹/۱۱ نهضت آزادی ایران

پیوست ۲- نامه شماره ۱۰/۳۱۷۷/الف مورخ ۸۶/۱۰/۲ حزب مؤتلفه اسلامی

پیوست ۳- نشریه شماره ۲۰۴۸ مورخ ۸۶/۱۱/۱۱ نهضت آزادی ایران

نهضت آزادی ایران

تاسیس ۱۳۶۰

۲۰۴۱

۸۶/۰۹/۱۱

جناب آقای محمد نبی حبیبی
دبیرکل محترم حزب موتلفه اسلامی

با سلام و احترام،

از طریق اخبار روزنامه‌ها مطلع شدیم که حزب موتلفه اسلامی در حرکتی نوآورانه و شایان تحسین از احزاب اسلامی دیگر کشورها برای شرکت در کنفرانس احزاب اسلامی دعوت کرده و در روزهای اخیر، اجلاس مقدماتی این کنفرانس را با حضور احزابی از کشورهای آذربایجان، فلسطین، عراق، لبنان، کویت و بحرین برگزار نموده است.

نهضت آزادی ایران با تقدیر از توجه حزب موتلفه اسلامی به تقویت فرآیند تحزب در کشورهای اسلامی و رویکرد مدیران آن تشکل به اهمیت و نقش تحزب در برنامه‌های توسعه کشورها، به رغم تبلیغات و موضع‌گیری‌های حزب گریزانه دولت نهم، توجه جنابعالی و دیگر مسئولان محترم حزب موتلفه اسلامی را به دو سوالی که پس از اطلاع یافتن از برگزاری چنین همایشی در اذهان به وجود آمده بود جلب می‌کنیم و امیدواریم که پاسخ به آنها را در عملکرد آینده آن حزب بیابیم:

۱- آیا مسئولان و اعضای همه احزاب دعوت شده به همایش از نظر شرعی مانند حزب موتلفه می‌اندیشند و از جمله معتقد یا قائل به ولایت مطلقه فقیه و ملزومات آن هستند؟ یا بعضاً از احزاب اسلامی خارجی که در این مقولات نگرشی متفاوت با دیدگاهها و اعتقادات حزب موتلفه اسلامی دارند هم دعوت شده است؟ که در این صورت، آیا بجا نمی‌بود که از دیگر احزاب اسلامی با سابقه‌ای که در داخل کشور با دوستان حزب موتلفه در زمینه‌های یاد شده اختلاف نظر دارند نیز دعوت می‌شد؟ چرا که با مروری بر اخبار به نظر می‌رسد که نه تنها

نهضت آزادی ایران، بلکه احزابی چون حزب جبهه مشارکت ایران اسلامی و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی هم در زمره احزاب دعوت شده قرار نداشته اند.

۲- دومین سوال این است که معیارهای حزب موتلفه اسلامی برای دعوت از احزاب چه بوده است؟ آیا همه احزاب دعوت شده پروانه فعالیت از وزارت کشور و سایر نهادهای مربوط داشته اند یا، مطابق عرف رایج بین الملل، احزاب شناخته شده و شناسنامه دار، بدون دارا بودن کاغذی مهور به مهر وزارت کشور یا وزارتخانه و نهاد حکومتی دیگری نیز رسمی تلقی شده و به همایش دعوت شده‌اند؟ در این صورت، نهضت آزادی ایران به برادران مسئول حزب موتلفه اسلامی توصیه می کند که برای پرهیز از دوگانگی در رفتار - که به هیچ وجه زیبنده حزب با سابقه موتلفه اسلامی نیست - از حقوق احزاب و گروههایی که بعضا با کارشکنی برخی از اعضای شورای مرکزی حزب موتلفه از دریافت پروانه محروم شده اند دفاع کرده، خواستار رفع تضییقات ایجاد شده و بهره‌مند شدن این احزاب از حقوق مدنی، مطابق با قانون اساسی و دیگر قوانین ذی ربط، شوند.

ومن الله التوفيق و عليه التكلان

ابراهیم یزدی

دبیرکل نهضت آزادی ایران

تاریخ: ۱۰/۲/۸۶
شماره: ۱۰۲۷۷/الف
پیوست: وارر ۳ پاره

بسمه تعالی

تاسیس ۱۳۳۲
حزب مؤتلفه اسلامی

رکب
جناب آقای ابراهیم یزدی

سلام علیکم؛

نامه شماره ۲۰۴۱ بتاريخ ۸۶/۹/۱۱ جنابعالی در مورد ابتکار و نوآوری حزب مؤتلفه اسلامی برای برگزاری اجلاس احزاب اسلامی را دریافت کردم. از حسن نظر شما نسبت به چنین نشستهایی که انشاءاله به تعمیق مناسبات اسلامی بین احزاب کشورهای اسلامی بیانجامد تشکر می‌کنم. درخصوص مطالبی که فرمودید چند نکته را یادآور می‌شوم:

۱. چندی پیش موضع گیری جنابعالی در مورد رژیم صهیونیستی و شکست کنفرانس آنابلیس را به نقل از خبرگزاری فارس ملاحظه کردم در آنجا فرموده بودید؛ «غده چرکین اسرائیل باید ریشه کن شود» با خود گفتم در تفاوت مبانی برخی از دیدگاههای ما با شما تردیدی نیست. اما اینکه شما خواستار ریشه‌کنی غده چرکین رژیم صهیونیستی شدید این خود می‌تواند یکی از توافقات ما با شما باشد. جهت اطلاع جنابعالی توضیح میدهم که ضرورت برگزاری اجلاس مقدماتی احزاب اسلامی در جلسات اوائل سال ۱۳۸۵ حزب مؤتلفه اسلامی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و در سال ۱۳۸۶ باتوجه به نامگذاری این سال از طرف مقام معظم رهبری مدظله‌العالی تحت عنوان اتحادملی و انسجام اسلامی، با تلاش چندماهه ما این اجلاس برگزار گردید.

برقراری روابط بین المللی یک حزب رسمی شناسنامه دار در چهارچوب سیاستها و اهداف

موردنظرش حق هر حزبی است و اگر قرار باشد دعوت یا شریک کردن همه احزاب داخلی

و خارجی در این اقدام بین المللی الزام آور باشد هیچ حزبی در هیچ شرایطی موفق به

خیابان کریمخان زند
خیابان خردمند جنوبی
نیش‌کویه یگانه، پلاک ۲۸
کد پستی: ۱۵۸۴۷۳۴۷۱۱
صندوق پستی: ۱۱۳۶۵/۱۱۱۵
تلفن: ۵-۸۸۲۲۹۲۳
نمابر: دبیرخانه ۸۸۲۹۶۹۳
روابط عمومی ۸۸۲۲۲۲۹

WebSite: www.motalefeh.org, E-mail: info@motalefeh.org

تاریخ:

شماره:

پیوست:

تحقق این هدف نخواهد شد. بخصوص اینکه از ابتدا، مقدماتی بودن این اقدام جزء ضرورت‌های شروع آن باشد. البته ضرورت تعامل بین احزاب ولو با سلیقه‌های مختلف و حتی متضاد مورد قبول حزب مؤتلفه اسلامی است و ما باز بودن فضای تضارب فکری، با رعایت قواعد خاص آن را در مجموع به نفع نظام جمهوری اسلامی و یکی از نعمت‌های آن می‌دانیم ولی نوع، چگونگی و هدف از تعامل در هر فعل سیاسی علی القاعده باید ویژه‌گیهای خودش را داشته باشد. البته ما در این اجلاس اعضاء هیات رئیسه محترم خانه احزاب را که اولاً نمایندگان رسمی احزاب کشور هستند و ثانیاً اکثریت قاطع آنها در سلیقه‌های سیاسی با ما متفاوت هستند، دعوت کردیم. این دعوت هم به اعتبار عضویتشان در هیات رئیسه خانه احزاب و هم به اعتبار مسئولیتشان در حزب متبوعشان بوده است.

۲. ما امیدواریم مشکلات قانونی شدن تشکل شما حل شود اگر به قانون اساسی التزام عملی دارید قاعدتاً باید در چهارچوب قوانین جمهوری اسلامی عمل کنید. اگر قرائت شما از برخی از مبانی بسیار مهم در قانون اساسی و قوانین عادی جمهوری اسلامی و عرف سیاسی با قرائت مسئولان نظام بالاخص حضرت امام خمینی(ره) همچنان متفاوت باشد - که چنین است - در هیچ دولتی نمی‌توانید مشکل قانونی شدن حزب خود را حل کنید. مگر آنکه با تجدیدنظر در برخی از مبانی و استعانت از رهبری معظم خواستار بررسی مجدد باشید.

۳. در نامه تاکید فرمودید؛ خواستار رفع تظییقات ایجاد شده و بهره مند شدن از حقوق مدنی، مطابق قانون اساسی و دیگر قوانین ذیربط هستید. قانون اساسی یک بسته حقوقی است که

همه اجزاء آن به هم مرتبط است و در دو فراندوم مردم به آن رای داده‌اند

خیابان کریمخان زند
خیابان خردمند جنوبی
نیش کوجه یگانه، پلاک ۲۸
کد پستی: ۱۵۸۴۷۳۴۷۱۱
سندوق پستی: ۱۱۳۶۵/۱۱۱۵
تلفن: ۵ - ۸۸۲۲۹۲۳
نماین: دبیرخانه ۸۸۲۹۶۹۳
روابط عمومی ۸۸۲۲۲۲۹

تاریخ:

شماره:

پیوست:

حقوق مدنی احزاب بخشی از قانون اساسی است و کسی نمی‌تواند با قانون اساسی برخورد دو یا چندگانه داشته باشد. اصول ۵ و ۵۷ و ۱۰۷ و ۱۷۷ قانون اساسی از اصول تغییر ناپذیر قانون اساسی است در حالی که در بند یک نامه، خود شما از آن با بی‌مهری یاد کردید شما تا این تناقض را در آموزه‌های نظری و عملی تشکل خود حل نکرده‌اید عملاً نمی‌توانید با احزاب اسلامی معتقد به قانون اساسی هم جهت باشید. ما امیدواریم با تدابیر جدیدی که می‌اندیشید، مشکل قانونی شدن تشکل متبوعان را مرتفع نمایید.

۴. اجلاس یاد شده مقدماتی بوده و ما قصد داریم بزودی به توسعه آن اقدام نمائیم. در قدم اولیه، احزاب مدعو به لحاظ مبانی فکری و عملی مورد مطالعه قرار گرفتند. مهمترین ویژگی آنها به شرح ذیل بوده است:
الف - اعتقاد به حاکمیت خدای یگانه.

ب - اعتقاد به انسجام اسلامی برای مقابله با زیاده خواهیهای آمریکا در منطقه و جهان.

ج - پذیرش گفتمان انقلاب اسلامی به عنوان اصلی ترین گفتمان مسلط در عصر ما در جهان اسلام.

د - اعتقادیه راه امام خمینی(ره) و مشی رهبر معظم انقلاب اسلامی به عنوان اصلی ترین طریق مبارزه با استکبار جهانی با اتکاء به باورهای اسلامی.

ه - اعتقاد به مبارزه با محورهای اصلی شرارت در جهان، یعنی آمریکا و اسرائیل.

۵. در سطور آخر نامه جنابعالی راجع به پرهیز از دوگانگی در رفتار حزب مؤتلفه اسلامی و کارشکنی

برخی از اعضاء شورای مرکزی این حزب برای صدور پروانه فعالیت تشکل

خودتان اشاراتی نموده اید که دفاع مکرر و مستدل حزب ما از اصل تحزب

خیابان کریمخان زند
خیابان خردمند جنوبی
نیش کوچه یگانه، پلاک ۲۸
کد پستی: ۱۵۸۴۷۳۴۷۱۱
صندوق پستی: ۱۱۳۶۵/۱۱۱۵
تلفن: ۵ - ۸۸۲۲۹۲۳
نماین: دبیرخانه ۸۸۲۹۶۹۳
روابط عمومی ۸۸۲۲۲۲۹

WebSite: www.motalefeh.org, E-mail: info@motalefeh.org

تاریخ:

شماره:

پیوست:

(با صرفنظر از سلیقه‌های احزاب) آنقدر آشکار و صریح است که احتیاج به توضیح ندارد و علامت بارز صداقت در رفتار ما است.

در مورد کارشنکی مورد ادعای جنابعالی از طرف برخی از اعضای شورای مرکزی حزب مؤتلفه اسلامی در موضوع صدور پروانه برای تشکل متبوع شما به نظر می‌رسد اشاره جنابعالی به یکی از شخصیت‌های شناخته شده عضو شورای مرکزی، جناب آقای دکتر بادامچیان باشد که توجه جنابعالی را به نکات ذیل جلب می‌نمایم:

الف - جناب آقای دکتر بادامچیان به عنوان نماینده قوه قضائیه در کمیسیون ماده ۱۰ احزاب شرکت داشته‌اند نه به عنوان عضو شورای مرکزی حزب مؤتلفه اسلامی. بنابراین اصل موضوع ارتباطی به حزب مؤتلفه اسلامی نداشته است. البته، معتقدیم در صدور پروانه فعالیت احزاب از طرف کمیسیون مزبور همه موازین قانونی باید رعایت شود و دلیلی هم بر، خلاف قانون بودن آن رای نداریم.

ب - اعضای کمیسیون ماده ۱۰ احزاب در آن مقطع زمانی دارای سلیقه‌های متفاوت سیاسی بوده‌اند و نمونه آن علاوه بر جناب آقای دکتر بادامچیان، جناب آقای مبلغ به عنوان نماینده وزارت کشور می‌باشند.

ج - اعضای کمیسیون ماده ۱۰ احزاب با استناد به دلایل قانونی به صدور رای منفی در موضوع پروانه فعالیت تشکل شما پرداخته‌اند و جالب است که در این موضوع اتفاق نظر هم داشته‌اند.

والی الله المصیر
محمدنبی حبیبی
دبیرکل حزب مؤتلفه اسلامی

WebSite: www.motalefeh.org, E-mail: info@motalefeh.org

خیابان کریمخان زند
خیابان خردمند جنوبی
نبش کوچه یگانه، پلاک ۲۸
کد پستی: ۱۵۸۴۷۳۴۷۱۱
صندوق پستی: ۱۱۳۶۵/۱۱۱۵
تلفن: ۵ - ۸۸۲۲۹۲۳
نمابر: دبیرخانه ۸۸۲۹۶۹۳
روابط عمومی ۸۸۲۲۲۲۹

نهضت آزادی ایران

تاسیس ۱۳۶۰

۲۰۴۸

۸۶/۱۱/۱۱

جناب آقای محمد نبی حبیبی

دبیر کل محترم حزب مؤتلفه اسلامی

با سلام و آرزوی توفیق جلب رضایت حق و خدمت به خلق

نامه شماره ۳۱۷۷/۱۰/الف مورخ ۸۶/۱۰/۲ جنابعالی را دریافت کردیم و از توضیحاتی که پیرامون مطالب نامه شماره ۲۰۴۱ مورخ ۸۶/۹/۱۱ نهضت آزادی ایران به حزب متبوعتان داده‌اید، تشکر می‌کنیم. لازم می‌دانیم که درباره مطالبی که در نامه جنابعالی آمده است توضیحاتی به شرح زیر بدهیم.

۱- شما به موضع نهضت آزادی ایران درباره حق مردم فلسطین و محکوم کردن عملکردهای دولت اسرائیل اشاره کرده، آن را از موارد اتفاق نظر با ما دانسته‌اید. از این بابت خوشحالیم. مطمئناً آگاهی دارید که این نخستین بار نیست که نهضت آزادی ایران یا فعالان و مسئولان آن چنین مواضع به حقی را اتخاذ و اعلام کرده‌اند. از نظر ما فاجعه مردم فلسطین تنها یک مسئله عربی یا حتی اسلامی نیست، بلکه یک فاجعه انسانی است و هیچ انسانی نمی‌تواند با آن موافق باشد یا در برابر آن سکوت کند. نهضت آزادی ایران مواضعش را در فرصت‌های متفاوت و به شکل‌های گوناگون اعلام کرده است. اما امیدواریم که طرح چنین موضوعی به این معنا نباشد که خودتان را تنها در این موضوع با ما موافق یافته‌اید. اگرچه قرائت حزب شما از اسلام با قرائت نهضت آزادی متفاوت است، در مبانی اعتقاد به خدای واحد، کتاب واحد، رسول واحد و موارد اساسی دیگر اشتراک‌های جدی و زیربنایی بین ما وجود دارد.

۲- در نامه شما آمده است: " ضرورت تعامل میان احزاب ولو با سلیقه‌های مختلف و حتی متضاد مورد قبول حزب مؤتلفه اسلامی است " و این که فضای باز تضارب فکری را به نفع جمهوری اسلامی می‌دانید. از بیان چنین موضع متری از سوی شما بسیار خرسندیم. اما از حزبی که در درون ساختار قدرت قرار دارد و از امکانات فراوان برای باز نگهداشتن فضای تضارب سیاسی - فکری برخوردار

است توقع و انتظار این است که در مسیری که حق آزادی فعالیت سیاسی و فکری منحصر به موافقان قدرت حاکم، از جمله حزب مؤتلفه اسلامی، نباشد گام بردارد و تلاش کند. اتحاد ملی و انسجام اسلامی، که به آنها اشاره کرده اید، هنگامی تحقق خواهد یافت که همه اندیشه های گوناگون، و بعضاً متضاد، قادر به حضور در مبادلات و معادلات سیاسی - فکری باشند. قطعاً شما هم با ما موافقید که با شعار به تنهایی نمی توان به اتحاد ملی و انسجام اسلامی، به عنوان ارزشهای والای ملی و دینی، دست یافت. نهضت آزادی ایران، با تأکید بر موضع ابراز شده در نامه شما، یعنی ضرورت تعامل میان همه احزاب، اگرچه با سلیقه ها و نگرش های متفاوت یا متضاد، اضافه می کند که نهادینه شدن رکن جمهوریت نظام در گرو پذیرفتن و تن در دادن به حق حضور آزادانه تمام اندیشه ها و تضارب دیدگاه های سیاسی معتقد به خدمت به کشور و ملت است. بویژه، در شرایطی که خطرهای خارجی کیان کشورمان را تهدید می کند، وفاق ملی یک ضرورت سیاسی عقلانیت محور است. ایجاد هماهنگی و تفاهم میان احزاب و گروه های سیاسی پیش شرط اولیه وفاق ملی است.

۳- حزب مؤتلفه اسلامی از یک سو با گروه های دگر اندیش - حتی مسلمان و معتقد، مانند نهضت آزادی ایران - مرزبندی های مشخص دارد و از هر نوع تعامل با این احزاب پرهیز می کند و از سوی دیگر، با نمایندگان احزاب غیراسلامی و حتی ضد دین، مانند حزب کمونیست چین، دید و بازدیدهای رسمی دارد و به مبادله تجارب سیاسی می پردازد. به راستی وجه مشترک میان حزب مؤتلفه اسلامی و حزب کمونیست چین چیست؟ و یک حزب کمونیست با کدام یک از اولویت ها یا قرائت دینی حزب مؤتلفه اسلامی هماهنگی دارد؟

۴- نهضت آزادی ایران بر این باور است که جامعه بشری علی الاصول یک جامعه متکثر از جهت فکری و عقیدتی است. در یک جامعه در حال انتقال تاریخی، مانند ایران، تنوع و تکثر آراء و عقاید به مراتب بیشتر از یک جامعه ی عادی می باشد. پدیدار شدن و پایداری احزاب سیاسی در گرو این است که معرف جریانهای فکری، سیاسی و اجتماعی واقعی و عینی درون جامعه باشند. در جامعه ی در حال انتقال ایران، دو جریان سیاسی - فکری با ویژگی های متفاوت وجود دارند. در یک سو، افکار و اندیشه های سنتی یا سنت گرایان دینی و درسوی دیگر، قرائت های جدید و نواندیشی دینی وجود واقعی دارند. در حالی که حزب مؤتلفه اسلامی جریان اول را تا حدود نسبتاً زیادی نمایندگی می کند، نهضت آزادی ایران خود را معرف و سخنگوی غیرمنحصر به فرد جریان روشنفکری دینی و نواندیشی دینی می داند. رمز ماندگاری هر دو حزب در این است که هر یک از آنها در حد و سهم خود معرف یک جریان ریشه دار فکری، فرهنگی و اجتماعی است. نه نهضت آزادی ایران و نه روشنفکران دینی می توانند واقعیت وجود و حضور جریان سنت گرای دینی و حزب مؤتلفه اسلامی را نادیده بگیرند و نه

این جریان و حزب معرف آن می‌توانند جریان روشنفکری دینی و نهضت آزادی را نادیده گرفته، آنها را حذف کنند یا حتی بی‌اعتنا از آن عبور کنند.

تضارب افکار و تعامل میان گروه‌ها هنگامی مفید و مؤثر واقع می‌شود که احزاب سیاسی، چه در قدرت و چه بیرون از قدرت، حق حیات گروه‌های مخالفشان را با صداقت بپذیرند و بالاتر از آن، با صداقت و صراحت از حق حضور این افکار و احزاب حمایت کنند.

در رابطه با کسب و حفظ قدرت، احزاب اسلامی باید به آیه شریفه قرآن: " وَ تَلِكِ الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنِ النَّاسِ وَ لِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَ يَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَآءَ وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِيْنَ " (آل عمران ۱۴۰) توجه کند. تعامل مطلوب و سالم احزاب سیاسی نمی‌تواند در چارچوب شرایط زودگذر سیاسی محصور، منحصر و محدود بماند. چنین تعاملی هرگز پویا و رشد یابنده نخواهد بود.

نهضت آزادی ایران، به سهم خود و در حد توان و امکاناتش، از هر فرصتی برای تضارب فکر و اندیشه با احزاب سیاسی دیگر استفاده کرده است و می‌کند. در چارچوب همین سیاستی است که ما با شما به همکنشی پرداخته‌ایم.

۵- در نامه تان، تصمیم کمیسیون ماده ۱۰ قانون احزاب علیه نهضت آزادی ایران را تأیید کرده‌اید. به راستی، اگر قانون اساسی و قانون احزاب معیار است، نه تمایلات و گرایش‌های سیاسی - حزبی، در کجای آنها حق فعالیت آزاد احزاب مشروط به کسب پروانه یا مجوز شده است؟ اگر به مشروح مذاکرات مجلس اول، در هنگام بحث پیرامون قانون احزاب، مراجعه کنید، به آسانی در خواهید یافت که رسمیت یافتن یک حزب سیاسی و ثبت آن در وزارت کشور شرط قانونی بودن حزب نیست، بلکه به معنای پیدا کردن شخصیت حقوقی است. همانگونه که می‌دانید، در کارهای گروهی اقتصادی، افراد حق دارند که آزادانه شرکت تشکیل دهند و به فعالیت پردازند. اما اگر بخواهند شرکت آنان شخصیت حقوقی بیابد و از مزایای رسمی بهره‌مند شود، باید شرکتشان را در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت برسانند. احزاب سیاسی نیز، در صورت تمایل به کسب شخصیت حقوقی باید از وزارت کشور پروانه دریافت کنند. کمیسیون ماده ۱۰ قانون احزاب یک واحد حقوقی با وظیفه دادرسی در باره احزاب نیست. خودداری وزارت کشور و کمیسیون ماده ۱۰ از صدور پروانه فعالیت نهضت آزادی ایران تخلف آشکار از قانون اساسی و قانون احزاب است. کمیسیون یادشده مستندات قانونی برای عدم صدور پروانه ارایه نکرده است. اتفاق نظر داشتن اعضای کمیسیون هم ملاک قانونی بودن تصمیمات آنها نیست. متأسفانه، قوه قضاییه به شکایت نهضت آزادی ایران از وزارت کشور و کمیسیون ماده ۱۰ - که بر طبق قانون احزاب صورت گرفته بود - رسیدگی نکرد و از ایفای وظیفه قانونیش سرباز زد. شما در توجیه غیرقانونی دانستن نهضت آزادی ایران نوشته‌اید: " التزام به قانون

اساسی کافی نیست" و " اگر قرائت شما از برخی از مبانی بسیار مهم در قانون اساسی و قوانین عادی جمهوری اسلامی و عرف سیاسی با قرائت مسئولان نظام، بالاخص حضرت امام خمینی (ره)، همچنان متفاوت باشد، در هیچ دولتی نمی‌توانید مشکل قانونی شدن حزب خود را حل کنید، مگر آنکه در برخی از مبانی تجدید نظر کنید."

از دبیرکل حزب مؤتلفه اسلامی، با سابقه‌ای طولانی در فعالیت سیاسی، چنین استدلالی تعجب‌انگیز است. در کجای قانون اساسی، در کدام یک از قوانین جاری کشور، یا در کدام عرف یا سنت سیاسی پذیرفته شده، اختلاف در قرائت از مبانی قانون اساسی و قوانین عادی موجب محرومیت از حق فعالیت رسمی و آزادانه یک حزب شناخته شده است؟ در ادامه همین نگرش، نوشته‌اید: " شما تا این تناقض را در آموزه‌های نظری و عملی تشکل خود حل نکنید، عملاً نمی‌توانید با احزاب معتقد به قانون اساسی هم جهت باشید. " این سخنان وجاهت قانونی ندارد. بسیاری از عناصر فعال و سرشناس متعلق به جریان اسلامی سنتی به اصل جمهوریت، رأی مردم و انتخابات اعتقاد ندارند و بارها آن را ابراز کرده‌اند. مراجعه به مشروح مذاکرات مجلس بازنگاری پیش نویس قانون اساسی در سال ۱۳۵۸ نشان می‌دهد که بسیاری از اصول قانون اساسی با اکثریت آراء، و نه اتفاق آراء، تصویب شده است. به عنوان مثال، هشت نفر به اصل پنجم قانون اساسی رأی منفی دادند. نمایندگانی که به این اصول رأی موافق ندادند، بی تردید به آنها اعتقاد نداشتند. اما پس از رأی‌گیری و تصویب قانون، همه باید به آن التزام داشته باشند. اعتقاد یک امر درونی است و بررسی و قضاوت درباره اعتقاد اشخاص مصداق تفتیش عقاید است، در حالی که التزام یک اصل حقوقی است. رهبر فقید انقلاب در مصاحبه‌ها و سخنرانی‌هایشان در پاریس به کرات اعلام کردند که در جمهوری اسلامی حتی کمونیست‌ها می‌توانند آزادانه فعالیت داشته باشند، به شرط آنکه از قانون تمکین کنند، یعنی التزام به رعایت قانون داشته باشند. در مجلس بررسی پیش نویس قانون اساسی، هنگام بحث درباره اصل ۲۶، که ناظر بر فعالیت احزاب است، مسئله فعالیت آزادانه احزاب کمونیست نیز مطرح شد و مرحوم دکتر بهشتی از آن دفاع کرد. چگونه است که اینک، پس از گذشت ۳۰ سال از پیروزی انقلاب و استقرار جمهوری اسلامی، نه تنها کمونیست‌های وطنی، بلکه مسلمانانی که قرائت آنان از اسلام با قرائت رسمی و دولتی همخوانی ندارد، حق فعالیت ندارند؟ و نه فقط از برگزاری مراسم سالگرد تأسیس نهضت آزادی ایران، بلکه از برگزاری نماز عید فطر، نماز عید قربان و مراسم سالگرد درگذشت شادروان مهندس بازرگان هم جلوگیری می‌شود؟ آیا، در صورت تداوم این وضعیت، ما حق نداریم که علاوه بر نگرانی از آینده نظام جمهوری اسلامی، درباره کیان کشورمان نگران باشیم؟ ما داور در این امر را به خدای بزرگ، که بهترین داور است، وامی‌گذاریم.

با احترام - ابراهیم یزدی

دبیرکل نهضت آزادی ایران